

Č

čabák	pálka při hře špačka (též "palestra")
čabat'	otloukat (holí), odbíjet, srážet
čabat'	odrážet pálkou špačka (při hře)
čabnúť	praštit (holí, prutem)
čabrat' (sa)	rozlévat vodu, čvachtat (se), máčet se
čabrňat'	přelévat vodu z nádoby do nádoby
čabroňka	čabraka, ozdobná pokrývka koně
čač, -če	dovednost, umění (<i>To sú čače!</i> - To je toho!); 2. div
čačka, -ška	chumáček, hrozen, hrst
čáčvara	nemotora
čad	dým
čaďa	člověk osmahlý, černý chlap
čaďák	udírna určená k zakuřování dřevěných výrobků
čaďení	zakuřování dřevěných výrobků v udírně za účelem konzervace nebo pro následné zdobení výstruhem
čadit'	dýmat, kouřit
čagan	hůl se zahnutou rukojetí
čaganka	čekanka
čagara (z rm.)	čarodějnice, divoženka
čagara magara	napodobení cikánštiny (posměšné)
čagarovat'	utíkat
čagat'	zobat, soukat do sebe (o drůbeži)
čagle	dlouhé nohy
čagonit (B)	vykládat
čagotat'	brebentit, rychle mluvit, štěbetat
čahadlo	klika dřevěná na "jařmici"
čahat'	ložit, lézt po čtyřech (o dětech)
čahún	výrostek
čahýňat'	jít dlouhým krokem; 2. lézt po kmeni stromu s přírazem nohou
čáchat'	stříkat, šplíchat; 2. jít dlouhými kroky, spěchat
čáchnút', čak-	stříknout, cáknout
čachrovat'	měnit, směňovat; 2. obchodovat nečestně
čaj valašský	kořalka vařená se skořicí, hřebíčkem a medem
čaja	čaj; 2. cikánka; 3. čejka
čákat'	stříkat, oblévat, šplouchat vodou
čamara	šňůra ozdobná
čambřlat'	máchat se ve vodě; 2. přelévat
čampulka (F)	hra na sedačku
čamúrat'	ponocovat, bdít dlouho do noci
čananý, -čaný	pěkný (v dětské mluvě)
čančit' sa	strojit se přehnaně
čančulka	žena strojivá
čangály	nohy dlouhé neohrabané
čapák	hrnec kameninový široký nízký

čapák, -ňa	liják
čapalka	vězení ve starých fojtstvích
čapan	liják
čapaňa	hrušeň nebo jabloň široce rozvětvená; 2. hrnec kameninový nízký
čapár	chomáč vlny z rouna
čápat' (sa)	stříkat, šplíchat; 2. pršet
čápat' sa	máčet se, pleskat sebou ve vodě
čapatý	doširoka rozložený (soudkovitý), rozplesklý (nos)
čapět', čop-	dřepět, sedět na bobku, na čepici
čápit' sa	krčit se (v kolenou)
čapkat' (sa)	šplouchat, koupat se; 2. slabě pršet
čapnút', čop-	dřepnout, sednout si na bobek
čapot	cákání padající vody
čapotat'	zurčet, šplouchat; 2. pršet (<i>Venku čapoce.</i>)
čapýňat'	šplíchat; 2. vydatně pršet
čaradla	nástroj ruč. dřev. užívaný k označ. řádků "sádí"
čaragaňa	čarodějka
čaragat', -ovat'	kejhat
čaramura	nadávká pro zlou ženu
čárat'	psát, čmárat; 2. kráčet, ubírat se
čarbat'	čmárat, neuměle psát
čardáš (z m.)	uherský párový tanec (maď. "czarda")
čárka	čárka = 2,195 mm (stará délková míra)
čarodenica	zlá čarodějnice, která vládne nadpřirozenými schopnostmi a škodí lidem
čarovat'	čarovat; 2. směňovat věci za věci (v Uhrách)
čarták	strážnice (budka, přístřeší) na hranicích na ochranu proti přenosu cholery z Uher (v roce 1830)
čářit'	viz "šářit"
časat'	šlehat, ošlehávat; 2. otloukat zrní z klasů před mlácením
časnút'	uhodit, praštit, udeřit (holí)
čast'ěj	častěji
častikovat'	kropit dům "četinou" namočenou ve svěcené vodě proti ohni na sv. Štěpána ráno
častit'	často navštěvovat
Častochov	Čenstochová
častovat'	hostit (pitím)
čašit'	šidit
čaška	hrozen (tvar); 2. ocas kozi
čava	"cérka", dívka nazlobená i zlobivá; 2. velbloud
čážit' +	číhat (na koho)
čečetka (B)	sedmikráska
čečůvka	čočka
čehokolvěk	čehokoliv
čecher	les nevzrostlý; 2. hřeben hory zalesněný
čecherec	temeno hory lesem porostlé
čechlat' sa	otírat se, třít se, škrábat se (<i>o dobytku</i>)

čechman, -nt	čert (též "čechmant, čerchman, čerchmant")
čechrat'	načechrávat, cupovat žmolky vyprané ovčí vlny
čeka	čáka, naděje; 2. čekání
čeledín	svobodný chasník na službě; 2. pěkné kvítko (<i>pejor.</i>)
čelo	čelo postele (rozpěra "bočnic")
čelo	čelní oblá část "trokú"
čelustě	otvor klenutý mezi "kútkem" a vlastní pecí, otvor do pece (též "čelust'a, čelusti, čeliští")
čem, -mu	proč
čemer	boule na nohách a krku (z pití); 2. osutina (infekční onemocnění z požívání vepřového masa), hydroa, iris, rash
čemu	nač (<i>Čemu to bude?</i>)
čenový (M)	třenový (zub)
čep	dřevěný kulatý nebo hranatý kolík sloužící ke spojování částí dřevěných výrobků
čepcovat'	pohlavkovat, tlouci rukama
čepčář, -ka	vazač, vazačka čepců
čepec	čepec, síťovaná pokrývka hlavy vdaných žen a svobodných matek - "závitek" <i>vzory čepců: "věncový, tolarový, karafijátový, hřebíčkový, zázvorový, ornátový, jabučkový, hruškový, orličkový, kohútkový, hrozénkový, metálový, hlavičkový, pérový, jedličkový, tulipánový" a další.</i>
čepec grund-špicový	čepec jemný, vyráběný v oblasti Zubří
čepec necovaný	čepec velmi jemný
čepec plátěný +	čepec z domácího plátna starodávný, vyšíváný (později zaniklý)
čepec zděchák	čepec hrubý do práce (vyr. v obci Zděchov)
čepok	čep, zátka; 2. mandle krční
čepica	čepice mužská pletená (vázaná) z bílé ovčí vlny (přehyb - "štorc" měla z širších černých a bílých pruhů vyšíváných "na baránka", na vrcholu byla ukončena "kuklú" - třapcem); 2. seno rozprostřené na vrcholu "nałożenėj ostrévky"
čepičář	výrobce pletených čepic
čepit'	pokládat čepec nevěstě na hlavu
čepka	hořavka (ryba)
čépka	čepice pletená; 2. kožené krytí papuče
čépky mn.	mandle krční (<i>Spadły mu čépky. - má zánět mandlí, anginu</i>); <i>při domácí léčbě se mandle vymáčkávaly nasliněnými palci směrem vzhůru</i>
čepýřit' sa	čechrat si peří (u "pernactva"); 2. uraženě se nafukovat; 3. chovat se pyšně, vynášet se nad jiné
čerešeň (B)	třešeň
čerchmant	čert
čermák	rehek zahradní
čérň	černý oděv
černá malina	ostružina
černá polná	divočák, prase divoké

černastý	tmavý
čerňava	tmavá obloha, černý mrak
černé zboží	pohanka a tatarka
černica, -ce	třešeň tmavěčervená, -é
černistý	viz "černastý"
černobýl	pelyněk černobýl
černoohlávek	pták ?
černojoký	černooký
černokabátník	kněz; 2. lidovec
černucha	ovce černá
černula	kráva černé barvy
černý	černý, špinavý (též "ušípaný")
černý dobytek	brav, vepř
černý kořeň	kostival lékařský
černý, -no	černý, -no
čerpák	nádobka dřevěná na pití žinčice a vody
čert	rádlo (<i>výraz "čert" byl nesprávně užíván na Valašsku</i>)
čért (R)	čert (<i>Di v čerty! Peníze sú v čerty!</i>)
čertinec	viz "smradlák"
čertit' sa	zlobit se, zuřit
čertova hruška (F)	šípek (plod)
čertova chvíla	dlouhá doba, tak dlouho (<i>De ste, do čertovej chvíle!</i>)
čertova zelina	blín černý
čertovica	látka bavlněná velmi pevná na muž. oděvy
čertovo žebro	kapradina
červeň	červen; 2. vnitřní, tmavší část kmene stromu (též "jádro")
červená	krev (<i>Liščíim ti, až ťa červená obleje!</i>)
červená sůl	sůl dobytčí
červeňák	zrzek
červenastý	červenavý
červeňat' (sa)	červenat, rudnout; 2. stydět se
červenkavý	načervenalý
červenochvostek	rehek domácí
červený	dukát
červivec	prášek ve dřevu napadeném červotočem
čeřeň	hřebeň (hory); 2. dřevo uložené na způsob střechy (např. šindely); 3. čeřen (rybářská síť)
česák	nástroj na česání lnu
česnekovica	polévka česneková
četina	chvojí, čerstvě nařezané větve jehličnanů
četinářka (R)	metla z chvojí
četinový	zhotovený z chvojí
či	snad (<i>Co chceš, či peníze, či co?</i>)
či	copak, či, zda (<i>uvozuje otázky: Či já vím? Či ňa má ráda, či co?</i>)
čí je to	komu to patří (<i>To je našeho Ozeфа. Do je silnější, teho ona bude.</i>); 2. "neví, čí je" - je zmaten; "co je čího" - co patří jinému

čí si?	čí jsi?
čičkat'	kudlat dvěma prsty
čičrat' sa	nimrat se, babrat se
čída	pořadí, řada
čídit' (sa)	střídat se po řadě; 2. rozpočítávat se
číhaná	schovávaná
číhat'	tajně vyčkávat, hlídat, číhat na; 2. sahat po něčem
čihy	čehý
čilít' sa	rozčilovat se
čilo	čile
čilý	čerstvý, svěží ("čilé trnky" - nedozrálé, "čilá mrtvoľa" - ještě v hrobě neporušená); opak "suchý"
čím	jakmile (<i>Čím stane, už pije.</i>)
čím dál	čím déle
čím deň	čím dál, den ode dne (<i>Býl čím deň horší.</i>)
čím spěš	čím dříve, co nejspíše
čím svit	na úsvitu
čín, čin	námaha; 2. vše (i nepotřebné)
čina	špatné počasí, nepohoda (<i>Je tam čina! Dře sněh s deštěm!</i>)
činění	mít co dělat, mít souvislost (<i>Měli s tým činění.</i>)
činěnica	viz "čina"
činit'	vydělávat (kúži)
činový	třenový ("činový zub, třeňák", malá stolička 4 a 5)
činutí (R)	usilovná snaha, konání (<i>Bylo činutí ho udržat'.</i>)
čír	"zátěrky" vařené ve mléce (NH)
čír kyslý	"zátěrky" ve mléce s brynzou (NH)
čír orsácký	"zátěrky" ve mléce s kyselou smetanou (NH)
čír zasmažený	"zátěrky" v zasmažené polévce (NH)
čirý	širý (čiré pole); 2. pouhý (<i>To je čirý výmysl.</i>)
čisterňa	studna vyzděná, cisterna, kašna
čistica	klinopád (léčivá bylina)?
čistinka (R)	mýtinka
čítat'	počítat, mínit (<i>Čícu, že bude pršet'.</i>)
číž	čí
čizmy	boty kožené vysoké, uherského typu
člněk	člunek
člověčina	lidský puch
člověčinec	lidský výkal
čmahýc!	šup!, mrsk!
čmáňat'	dýmat, silně kouřit
čmára	čára
čmárat'	čárat, čmárat
čmigat' (R)	hledat, prohledávat, sledovat
čmrňa	kořalka ředěná vodou; 2. žbranda
čmrňat'	rozlévat; 2. ředit kořalku vodou, vyrábět "čmrňu"
čmúd	čoud, kouř, dým
čmúdit'	kouřit, dýmat (ne ústy)

čmuchaňa (B)	dýmka
čmuchat'	čichat
čmuchta	špína
čmuchtit'	vařit nechutně
čmýra	menstruace
čmyrdica	pěna na ovčím mléku
čmýřit' sa	hemžit se
čmýřit, -rat'	menstruovat
čnivo	text určený ke čtení
čnúť (si)	číst (si)
čogat', -gýňat'	lézt přírazem po kmenech stromů
čogavec	datel; 2. chlapec hbitě šplhající po stromech; 3. sběrač šišek
čohat', -gat'	lézt na strom
čohýňat', -gýňat'	lézt na strom
čopa, čapa (B)	viz "babinec"
čopět'	dřepět
čopnúť (si)	dřepnout (si)
čpelit'	viz "špelit'"
čr pák, čer-	dřevěná nádoba užívaná na salaši k pití (0,5 l)
čtnúť'	číst
čtvrtnja	nádobka na měření obilí
čtvrtník	čtvrtlánik ("podsedník")
čtyrka (F)	čtyřkrejcar
čuba, -bka	děvka
čubat'	šlehat prutem
čubčírňa	nevěstinec, bordel
čubrná	čiperná (jen o děvčatech)
čubrnět'	zírat, civět
čučet', -čat'	zírat, hledět, nahlížet, civět; 2. trčet někde dlouho, nevycházet (<i>De tam dotel čučíš.</i>)
čučka	čočka
čučno	smutno, nudno, teskno, úzko, trudno (<i>Dyš néni hodin, to je tak čučno ve stavěňú.</i>)
čučný	divný, smutný, zahleděný
čučorky	brusinky
čudák	podivín (též "nehaňba") (<i>Ty čudáku, moh by si sa haňbit'.</i>)
čudiľ (Z)	malý chlapec
čudný	divný
čudovat'	domlouvat, plísnit (vyčítavě)
čudovat' sa	divit se; 2. hádat se, vadit se
čudrný	čiperný (jen o chlapcích)
čuha	žena vlezlá
čúhat'	čnět, čnít, trčet, vyčuhoval, vyčnivat
čuch	čich; 2. puch
čuchat'	čichat
čujávat'	slýchávat (též "čúvat'")
čujík	sýček

čujka	bílá koza nebo ovce
čujný	jemný ("čujné" prsty, nos, spaní); 2. citelný, hlasitý, zjevný ("čujná zima")
čujný, -o	studený, chladný, -o
čulka	ovce s malými boltci
čulý	nevkusný (oděv)
čumět'	zírat, pohlížet, nahlížet
čun	člun
čuňa	huba, ústa (<i>pejor.</i>)
čuna, -nka	morče
čunák	rypák prasečí
čundrovat'	svázat dřevo na krátkých saních
čunek	člunek (soukenický nebo tkalcovský)
čuňka	morče
čuňkaňa	ovce trková
čup	ostrý vrch s holým temenem
čupa	viz "kyča"
čupastý	vlasatý, chlupatý
čupek, čú-	pahorek, vrcholek, kopeček, vrch s plochým temenem
čupět'	viz "čopět"
čupka	psice; 2. děvka
čupy	vlasý husté dlouhé
čúrala	coural
čurčat', -čet'	crčet
čurda (F)	nadávká pro ženu
čúrek	viz "cicúrek"
čúrkem	tenkým pramínkem
čurněký +	čirý, průhledný, průzračný ("čistá, čurněká sůl")
čut'	slyšet (<i>Čuješ-i?</i>); 2. cítit (<i>Čuju ťa dobře! To maso už je čut'. Je ho čut' chlévem.</i>)
čut sa (B)	cítit se, opanovat se
čutera, -yra (z rm.)	čutora, láhev dřevěná pastýřská (plochá, okrouhlá)
čúvat'	slýchávat
čuvík	sýček; 2. vábnička na ptáky
čváchat', -chýňat'	máchat ve vodě
čváchnút'	žblunknout
čvandrat'	čváchat